

Simon Skov Fougts, Katja Neubert, Rune Müller Kristensen, Rebekka Hegaard Gabrielson, Louise Molbæk og Christian Chrstrup Kjeldsen

Danske elevers læse- kompetence i 4. klasse

Resultater af
PIRLS-undersøgelsen
2021

Aarhus Universitetsforlag

Formidlingskonference PIRLS 2021

TIRSDAG D. 23. MAJ 2023 KL. 10-16 - AARHUS

Slides: kortlink.dk/mrsh

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FORMIDLINGSKONFERENCE
23. MAJ 2023

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

VELKOMMEN

- Kl. 9.30-10: Ankomst og kaffe
- Kl. 10-11: Velkomst og præsentation af de danske hovedresultater af PIRLS 2021
- Kl. 11-12: Følgeforskningsprojekter på PIRLS 2021 v. adjunkt Louise Molbæk og videnskabelig assistent Rebekka Hegaard Gabrielson, DPU, Aarhus Universitet
- Kl. 12 -12.30: Frokost
- Kl. 12.30-13.30: Henriette Romme Lund, ph.d.-stipendiat på Aarhus Universitet, DPU: En læsenørds og en fake-læsers blik på læselyst
- Kl. 13.30-14.30: Ayoe Qvist Henkel, lektor og ph.d ved læreruddannelsen på VIA University College: Læsere mellem medier – medier mellem læsere
- Kl. 14.30-14.45: Kaffepause
- Kl. 14.45-15.30: De ekskluderede elever i PIRLS – flere skal være med? Katja Neubert
- Kl. 15.30-16.00: Opsamling på dagen og jeres spørgsmål/kommentarer: Hvad så nu?

PIRLS 2021

- *Progress in International Reading Literacy Study*
- 4.-klasseelevers læsekompetence
- 65 deltagende lande og regioner
 - 395.295 elever på verdensplan
- 5. gang: 2001, 2006, 2011, 2016

- Danmark 4. gang: 2006-2021
- Samfinansieret med Børne- og Undervisningsministeriet

PIRLS 2021

- 197 skoler
- 4.821 elever
- Totrins-stratificeret klyngesamlingsdesign
 1. Skolestørrelse (Stor/lille skole - 400 elever) OG skoletype (folkeskole/fri grundskole)
 - Der er ikke mange "store" frie grundskoler
 2. Hele klasser (mindst fem elever)

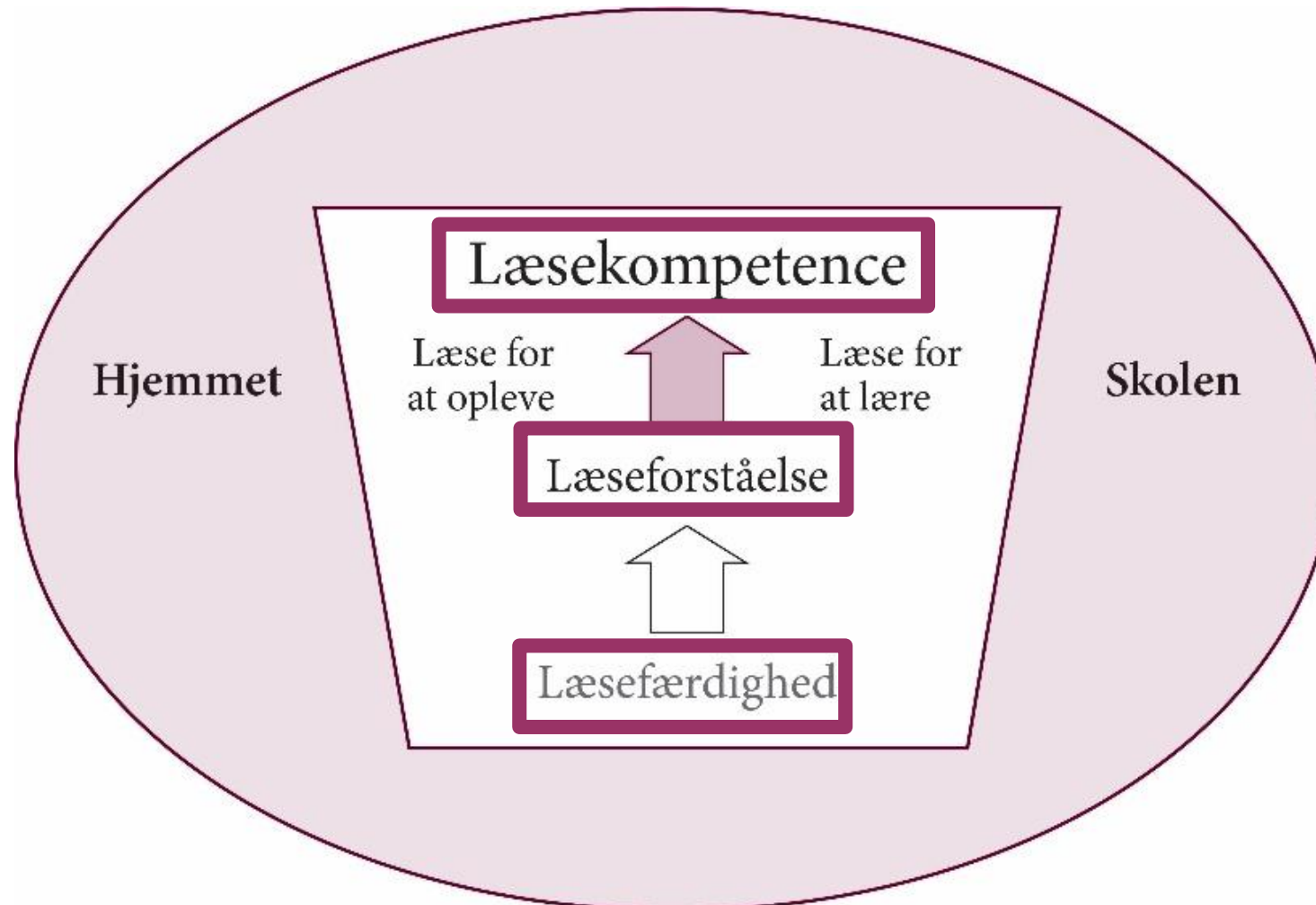
PIRLS 2021

- 23 forskellige tekster
- Hver elev læser to tekster
- Plausible værdier
 - PIRLS er ikke interesseret i den enkelte elevs dygtighed som så, men i hvor dygtige elever generelt er inden for hele det område for læseformål og forståelsesprocesser, eleverne får opgaver inden for.
 - Hver elev får et udsnit af opgaverne, og den enkelte elevs læseforståelse estimeres derfor med nogen usikkerhed.
 - For at tage højde for det i analyserne regnes der ikke på en eksakt estimeret værdi for den enkelte elevs dygtighed, men på en række værdier – de fem såkaldte plausible værdier – som eleven forventes at ligge inden for på baggrund af det udsnit af opgaver, eleven har fået.

Derfor får I ikke tilbagemeldinger på klasseniveau

PIRLS UNDERSØGER

LÆSEKOMPETENCE

- Læsekompetence er kompetencen til at forstå og anvende de skriftsproglige udtryksformer, der kræves af samfundet og/eller værdsættes af den enkelte person. Læsere kan danne sig en forståelse fra vidt forskellige tekster. De læser for at lære, for at deltage i fællesskaber med andre, der læser, hvad enten det er i skolen, i fritiden eller for deres egen fornøjelses skyld. (Mejding, Neubert, og Larsen 2017, p. 18)

LÆSEFORSTÅELSESPROCESSER

- Finde og uddrage informationer udtrykt direkte i teksten
- Drage direkte følgeslutninger
- Fortolke og samordne centrale ideer og informationer
- Vurdere og tage kritisk stilling til indhold og tekstuelle elementer.

LÆSEFORMÅL

- Læse for at opleve (skønlitterære tekster): Fiktion
- Læse for at lære (informerende tekster): Sagprosa

DE FIRE KOMPETENCENIVEAUER

- Meget højt niveau (625 point): Avanceret læsning
 - Højt niveau (550 point): Billedsprog/Kildekritik
 - Middel niveau (475 point): Fortolke og samordne
 - Lavt niveau (400 point): Drage enkle følgeslutninger
 - Under lavt niveau (> 400 point): Afkode enkelte ord og sætningsdele
-
- En detaljeret beskrivelse af elevers læsekompetence

DE FIRE KOMPETENCENIVEAUER

- Didaktisk værktøj – se bilag: Kan I bruge det til noget?
- Meget højt niveau (625 point): Avanceret læsning
- Højt niveau (550 point): Billedsprog/Kildekritik
- Middel niveau (475 point): Fortolke og samordne
- Lavt niveau (400 point): Drage enkle følgeslutninger
- Under lavt niveau (> 400 point): Afkode enkelte ord og sætningsdele

BAGGRUNDSFAKTORER

- Spørgeskema til eleven
- Spørgeskema til hjemmet
- Spørgeskema til dansklæreren
- Spørgeskema til skolelederen

Hjemmet

Skolen

DANSKE ELEVER 2021

Trend i læsning blandt danske elever

Undersøgelse	Gennemsnitlig score
2021	539 (2,2)

- Meget højt niveau (625 point): Avanceret læsning
- Højt niveau (550 point): Billedsprog/Kildekritik
- **Middel niveau (475 point): Fortolke og samordne**
- Lavt niveau (400 point): Drage enkle følgeslutninger
- Under lavt niveau (> 400 point): Afkode enkelte ord og vendinger

PIRLS 2021

- Fem landes elever læser signifikant bedre end de danske
 - Singapore, Hongkong, Finland, England og Polen
- Danske elever på niveau med
 - Kinesisk Taipei (Taiwan), Sverige, Bulgarien, Australien, Tjekkiet, Norge og Italien
- Danske elever signifikant over øvrige
 - Fx Østrig, Slovakiet, Holland, Tyskland, Spanien, Portugal, Slovenien, Frankrig, Belgien osv.

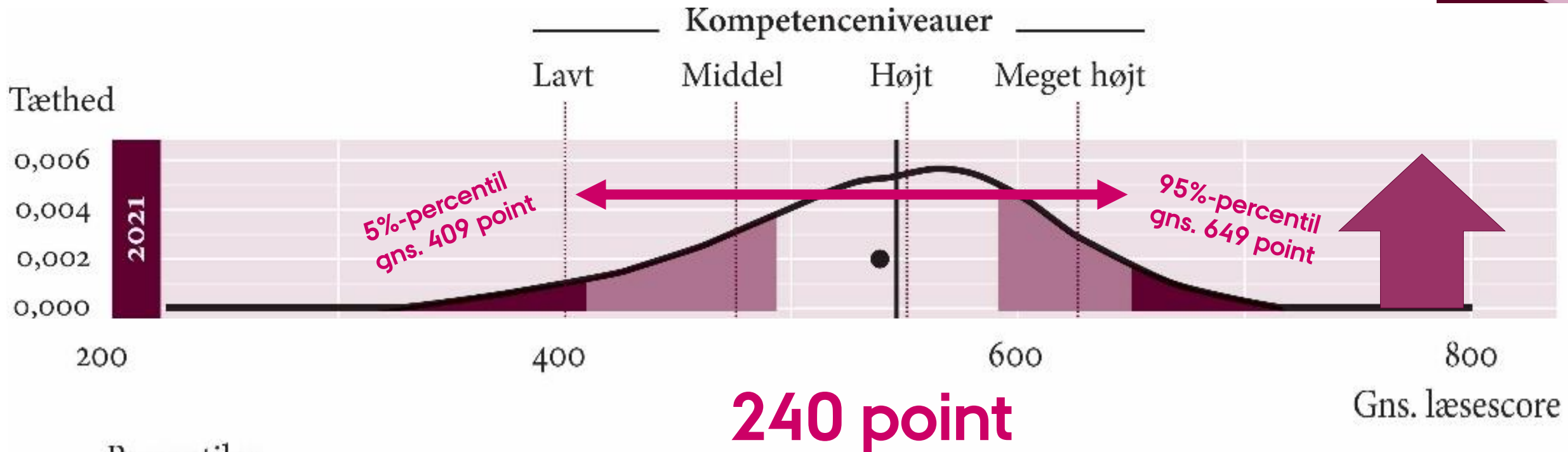

DANSKE ELEVER 2021

Trend i læsning blandt danske elever

Undersøgelse	Gennemsnitlig score
2021	539 (2,2)

DANSKE ELEVER 2021

Percentiler

5%-percentil

25%-percentil

75%-percentil

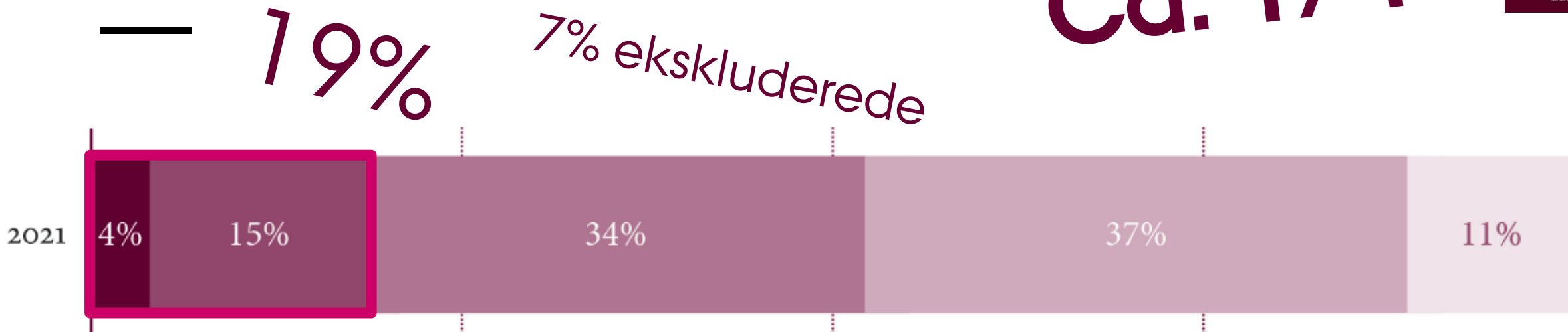
95%-percentil

Gennemsnitlig læsescore er angivet med en prik.

Medianen er angivet med en lodret streg.

DANSKE ELEVER 2021

Ca. 1/4

Meget højt niveau (625 point): Avanceret læsning

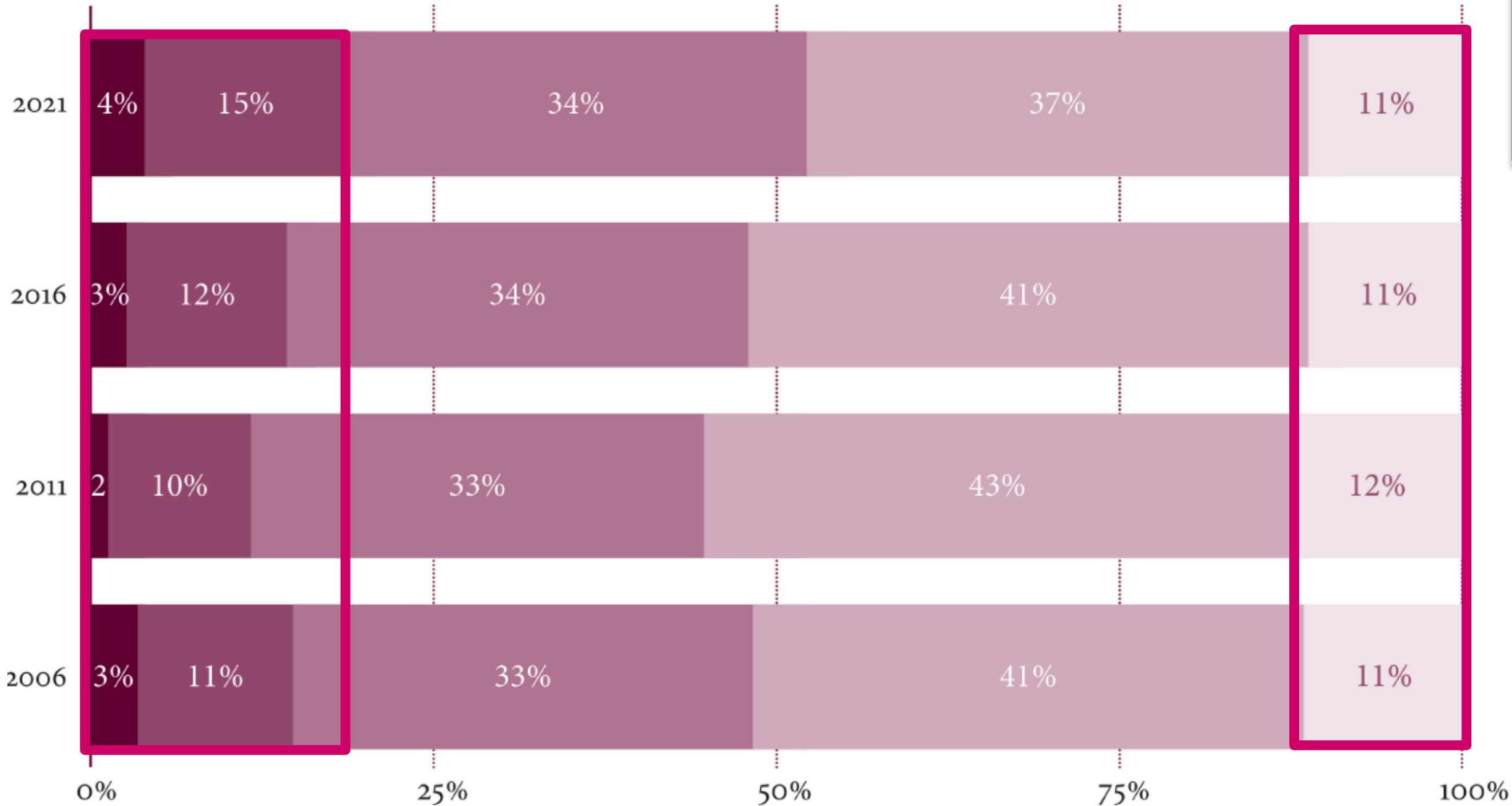
Højt niveau (550 point): Billedsprog/Kildekritik

Middel niveau (475 point): Fortolke og samordne

Lavt niveau (400 point): Drage enkle følgeslutninger

Under lavt niveau (> 400 point): Afkode enkelte ord og vendinger

igt

DEN DANSKE SPREDNING

Den danske spredning i læsning, 2006-2021.

Undersøgelse	Spredning	Diff. til 2021	P-værdi for diff.
2021	73 (1,8)		
2016	68 (1,9)	5 (2,6)	0,046 * ↑
2011	64 (1,3)	9 (2,2)	0,000 *** ↑
2006	70 (1,6)	3 (2,4)	0,162

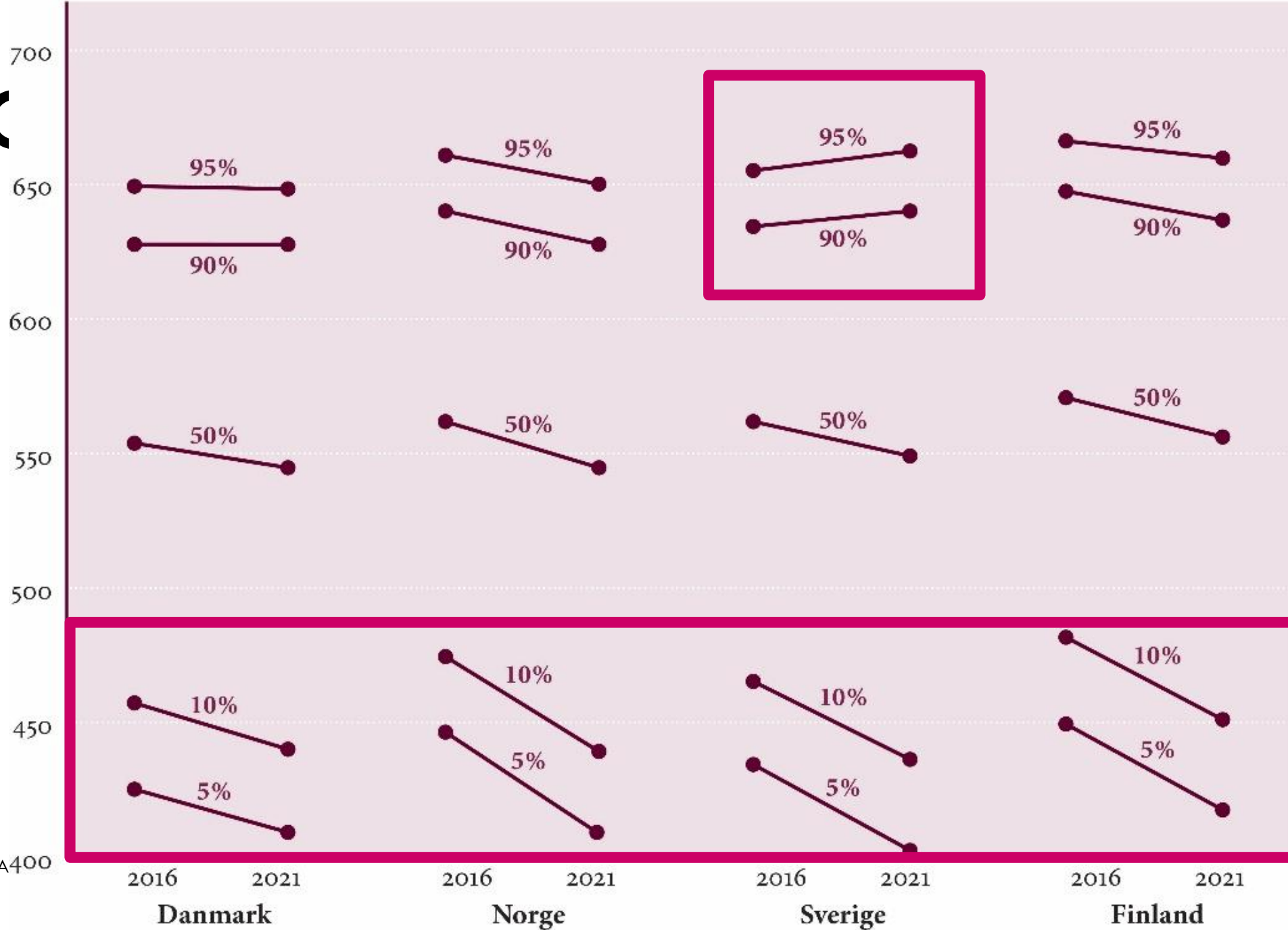
Note: Kolonnen ”Diff. til 2021” henviser til spredningen i 2021 og dens relation til spredningen i de forskellige undersøgelsesrunder.

Standardfejl angivet i parentes.

° p < 0,1; * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

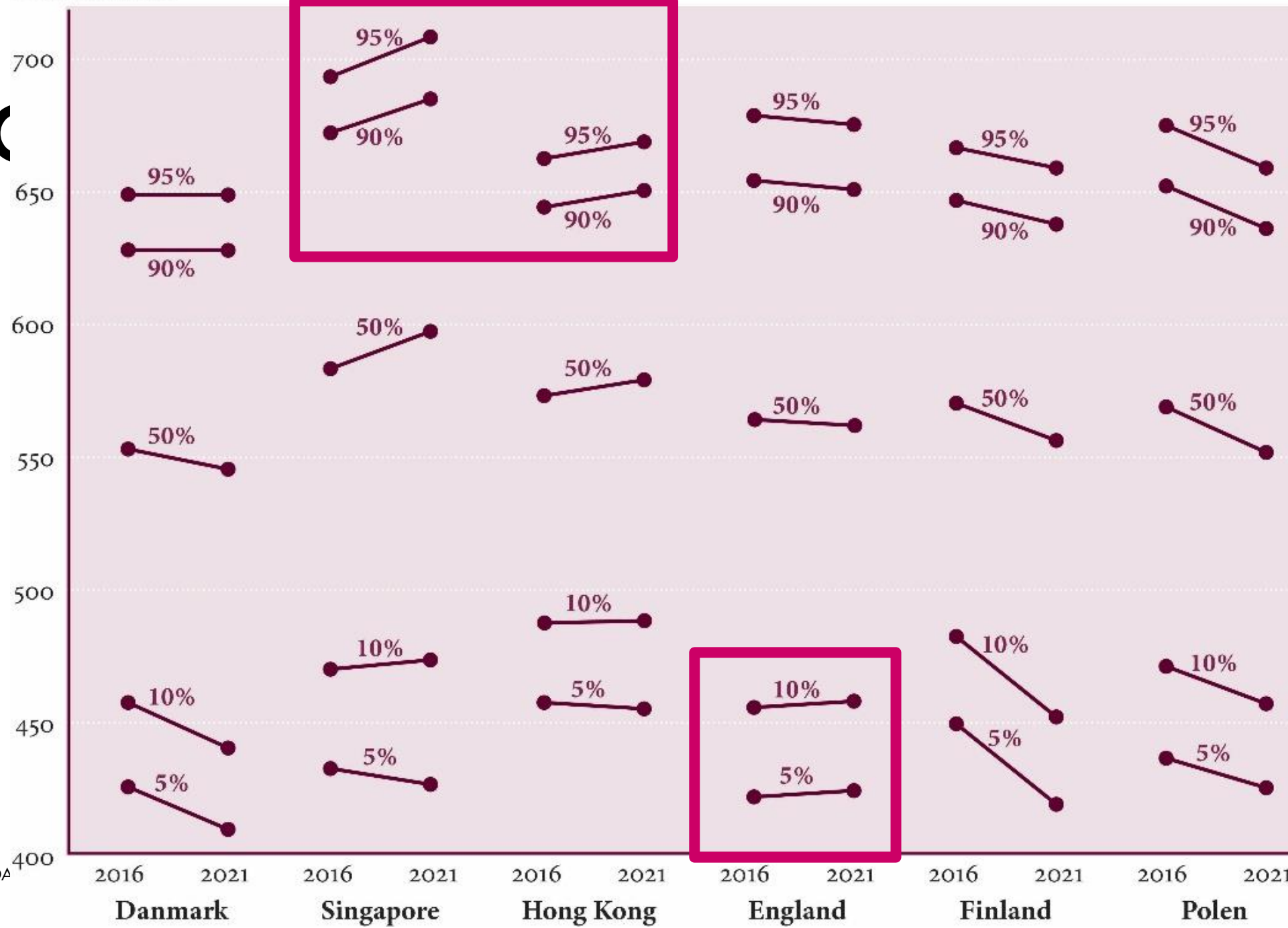
SPREDNING

Gns. læsescore

SPREDNING

Gns. læsescore

HVAD TÆNKER I OM RESULTATERNE?

- Laveste gennemsnitsscore nogensinde i PIRLS: 539 point
- Fem landes elever klarer sig signifikant bedre end de danske
- Danske elever på niveau med
- De øvrige ligger signifikant under de danske

- Er det tilfredsstillende?

Udvikling i læsning af forskellige teksttyper, Danmark, 2006-2021.

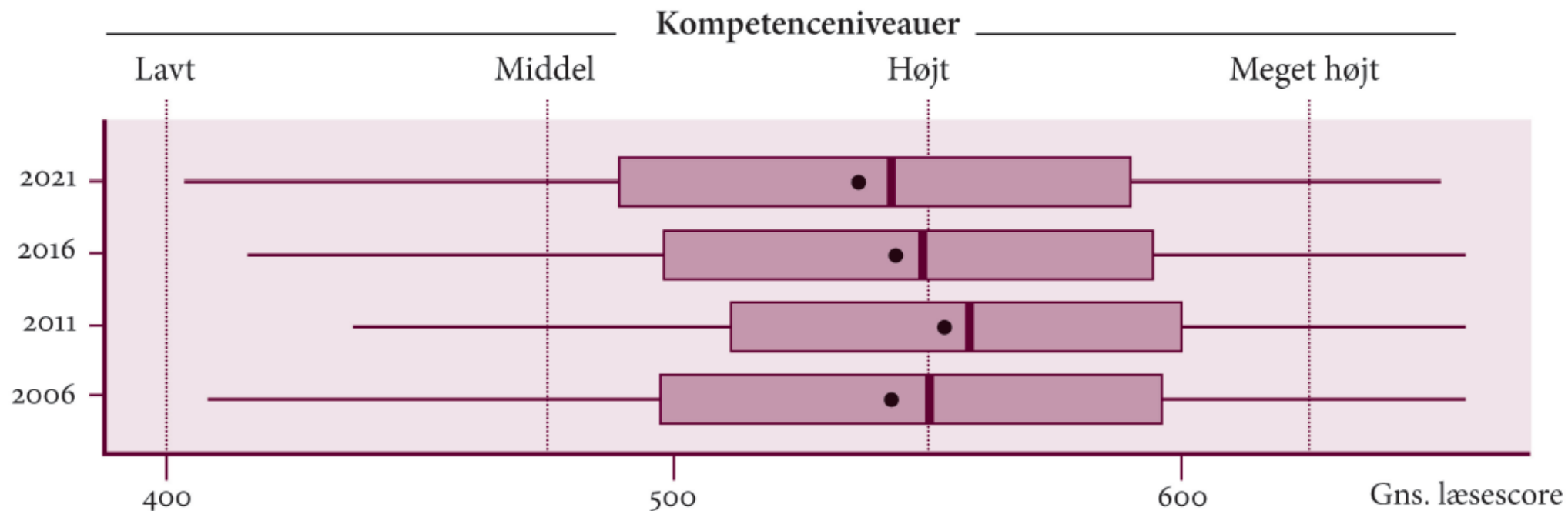
Undersøgelse	Gennemsnitlig score	Difference til tidl. runder	Cohen's <i>d</i>	<i>P</i> -værdi på differencen
Skønlitterære tekster				
2021	546 (2,6)			
2016	551 (2,2)	-6 (3,4)	-0,08	0,090 .
2011	555 (1,8)	-10 (3,1)	-0,14	0,003 ** ↓
2006	549 (2,5)	-4 (3,6)	-0,05	0,300
Informerende tekster				
2021	536 (2,1)			
2016	543 (2,5)	-7 (3,3)	-0,10	0,032 * ↓
2011	553 (1,9)	-17 (2,8)	-0,25	<,001 *** ↓
2006	543 (2,6)	-7 (3,3)	-0,09	0,047 * ↓

Note: Kolonnen "Difference til tidl. runder" henviser til den gennemsnitlige læsescore for hhv. skønlitterære tekster og informerende tekster og dens relation til gennemsnitsscoren for de respektive teksttyper i tidligere undersøgelsesrunder.

Standardfejl angivet i parentes.

? $p < 0,1$; * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

LÆSEFORMÅL

Gennemsnitlig læsescore er angivet med en prik.

Medianen er angivet med en lodret streg.

Udvikling i danske elevers gennemsnitsscore for læsning af informerende tekster med angivelse af percentiler, 2006-2021.

LÆSEFORMÅL

- Undervisning i informerende tekster vs. skønlitterære
- Læsning af informerende tekster vs. skønlitterære i fritiden
- Sammenhæng med læsescoren

- Hvad tænker I om det?

PIGER OG DRENGE

Kønsforskelle i læsescore, Danmark, 2006-2021. Difference-in-difference-analyse.

	Piger	Drenge	Diff.	P-værdi for diff.	Diff. ifht diff. i 2021	P-værdi for diff. til diff.
2021	545 (2,5)	533 (2,8)	12 (3,0)	<,001 *** ↑		
2016	554 (2,6)	541 (2,7)	13 (3,1)	<,001 *** ↑	-1 (4,3)	0,852
2011	560 (1,9)	548 (2,1)	12 (2,3)	<,001 *** ↑	0 (3,7)	0,906
2006	553 (2,7)	539 (2,7)	14 (3,2)	<,001 *** ↑	-1 (4,4)	0,786

Note: Standardfejl angivet i parentes.

° p < 0,1; * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

GLEM NU KØNSFORSKELLEN

- Gennemsnitlig kønsforskel: 12 point
- Gennemsnitlig afstand mellem de svageste og de dygtigste læsere:

240 point

- TYVE GANGE STØRRE

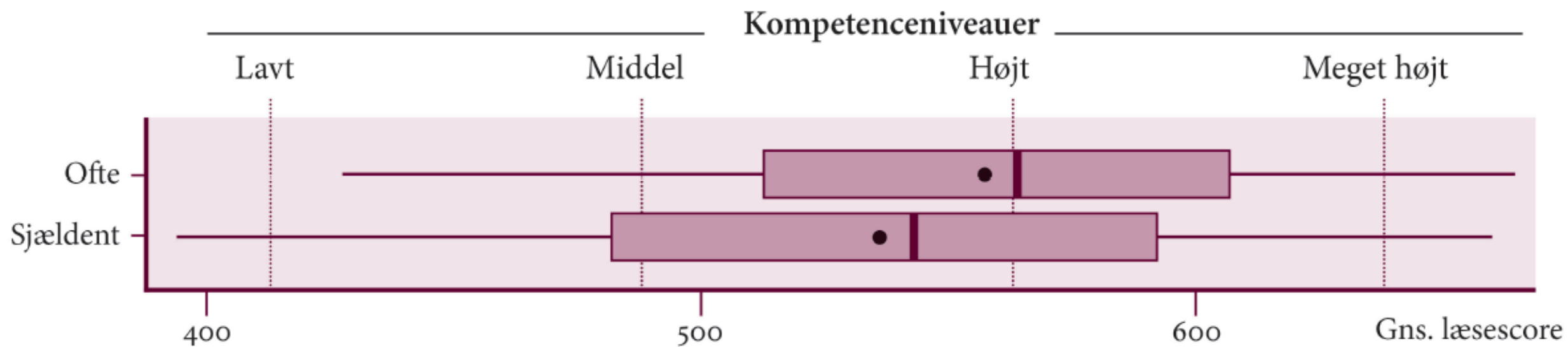

DE SVAGE LÆSERE

- Hvad skal der til at løfte de svage læsere?

TOSPROGEDE

Gennemsnitlig læsescore er angivet med en prik.

Medianen er angivet med en lodret streg.

Hvor ofte taler dit barn dansk derhjemme? Spørgeskemaet til hjemmet, 2021.

TOSPROGEDE

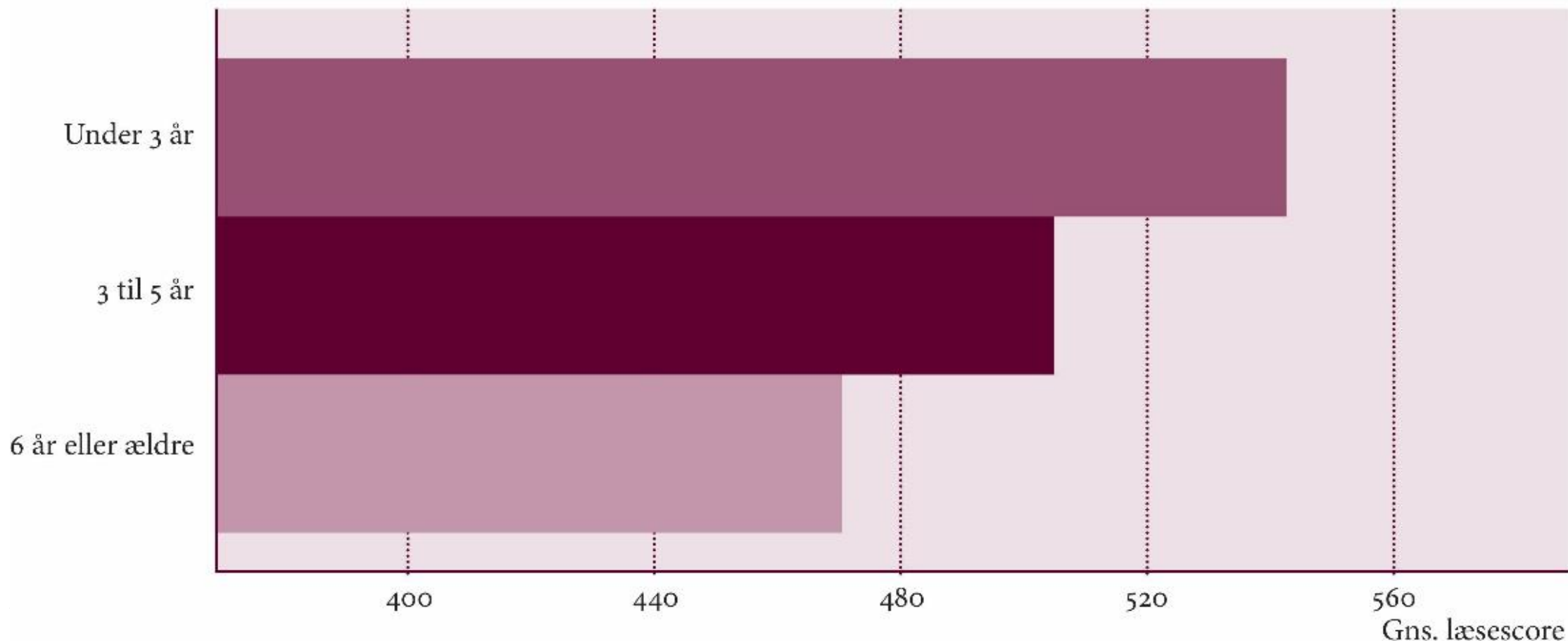
Hvilket/hvilke sprog talte dit barn, inden det begyndte i skole? Dansk. Spørgeskema til hjemmet 2021, andele og elevscore.

	Talte dansk	Talte ikke dansk
Barnet talte dansk i hjemmet inden skolestart		
Andele	97 (0.3)	3 (0.3)
Elevscore	543 (2.1)	493 (9.7)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

TOSPROGEDE

Alder ved ankomst til Danmark

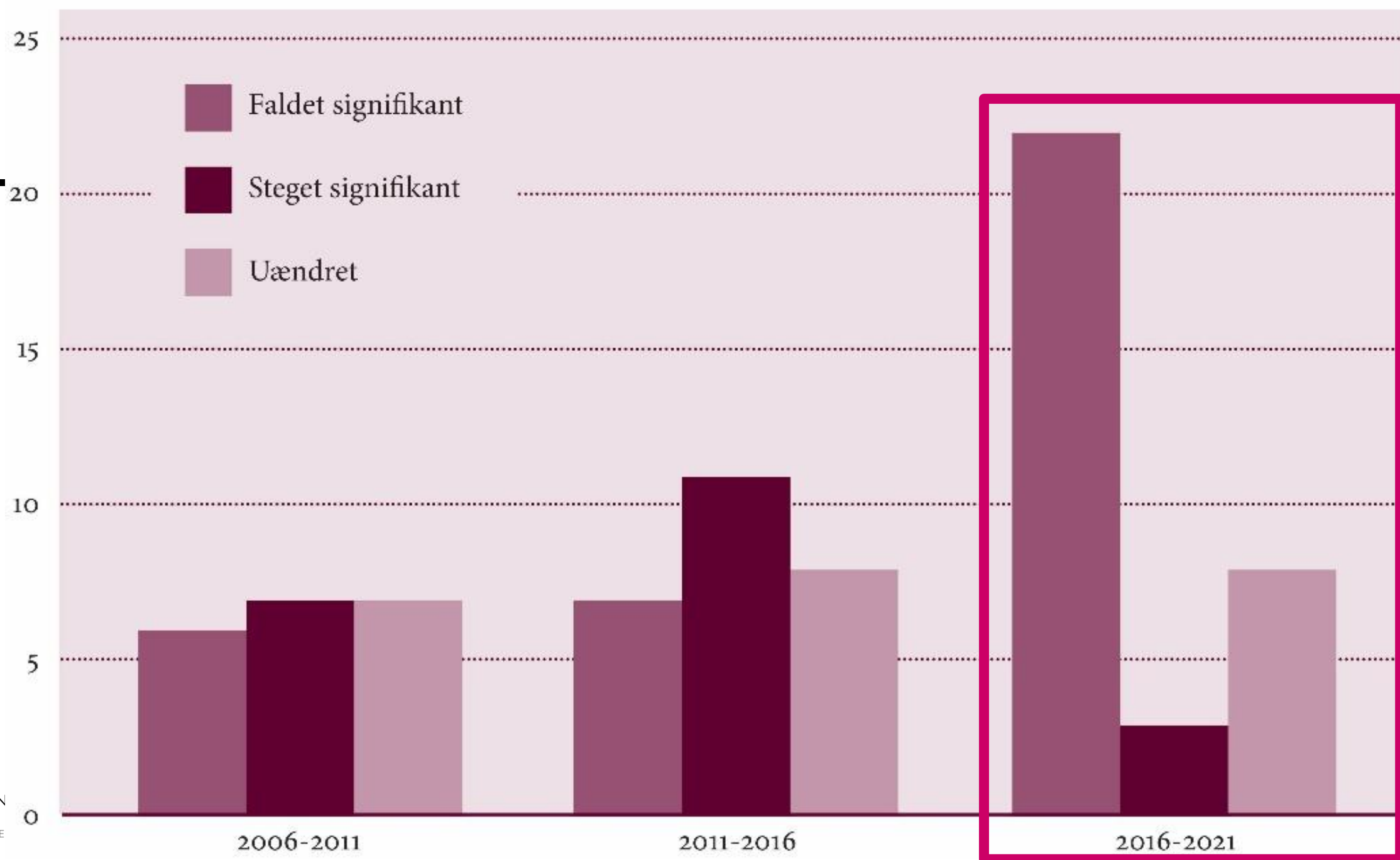
DE TOSPROGEDE

- Hvad tænker I om det?

VAR

Antal deltagerlande

MINDRE HYPPIG FRITIDSLÆSNING

Hvor ofte gør du disse ting uden for skolen? Jeg læser for sjov. Elevspørgeskema, 2016-2021, andele og elevscore.

	Hver dag eller næsten hver dag	1-2 gange om ugen	1-2 gange om måneden	Aldrig eller næsten aldrig
2021				
Andele	25 (0,9)	29 (0,9)	19 (0,7)	27 (1,0)
Elevscore	564 (3,1)	543 (3,0)	543 (3,4)	517 (2,9)
2016				
Andele	29 (1,1)	33 (0,9)	18 (0,8)	21 (0,9)
Elevscore	571 (2,3)	549 (2,6)	548 (3,7)	517 (3,9)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

FAI DF NDF I ÆSFGI ÆDF

Elevernes læseglæde. Skala baseret på elevspørgeskema, 2016-2021.

Kan rigtig godt lide at læse

Kan i nogen grad lide at læse

Kan ikke lide at læse

2021

Andele	14 (0,7)	50 (0,9)	36 (1,1)
Elevscore	566 (4,2)	545 (2,5)	524 (3,0)

2016

Andele	20 (0,8)	53 (1,0)	27 (1,2)
Elevscore	569 (2,9)	551 (2,4)	528 (3,2)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

ANTAL BØGER I HJEMMET

Antal bøger i hjemmet. Spørgeskema til hjemmet, 2016-2021, andele og elevscore.

	0 til 10	11 til 25	26 til 100	101 til 200	Mere end 200
2021					
Andele	11 (0,5)	14 (0,7)	33 (1,0)	18 (0,7)	25 (1,1)
Elevscore	500 (4,5)	512 (4,1)	540 (2,9)	553 (3,6)	567 (3,3)
2016					
Andele	9 (0,5)	12 (0,7)	31 (0,8)	19 (0,7)	30 (1,2)
Elevscore	513 (5,1)	526 (3,8)	543 (2,9)	559 (3,6)	571 (2,6)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

HVORFOR SER DET UD SOM DET GØR?

- Corona
- Læsehyppighed
- Læseglæde

- Hvad tænker I?

DANSKLÆRERNE

- 98% er læreruddannede
- 97% er linjefagsuddannede i dansk

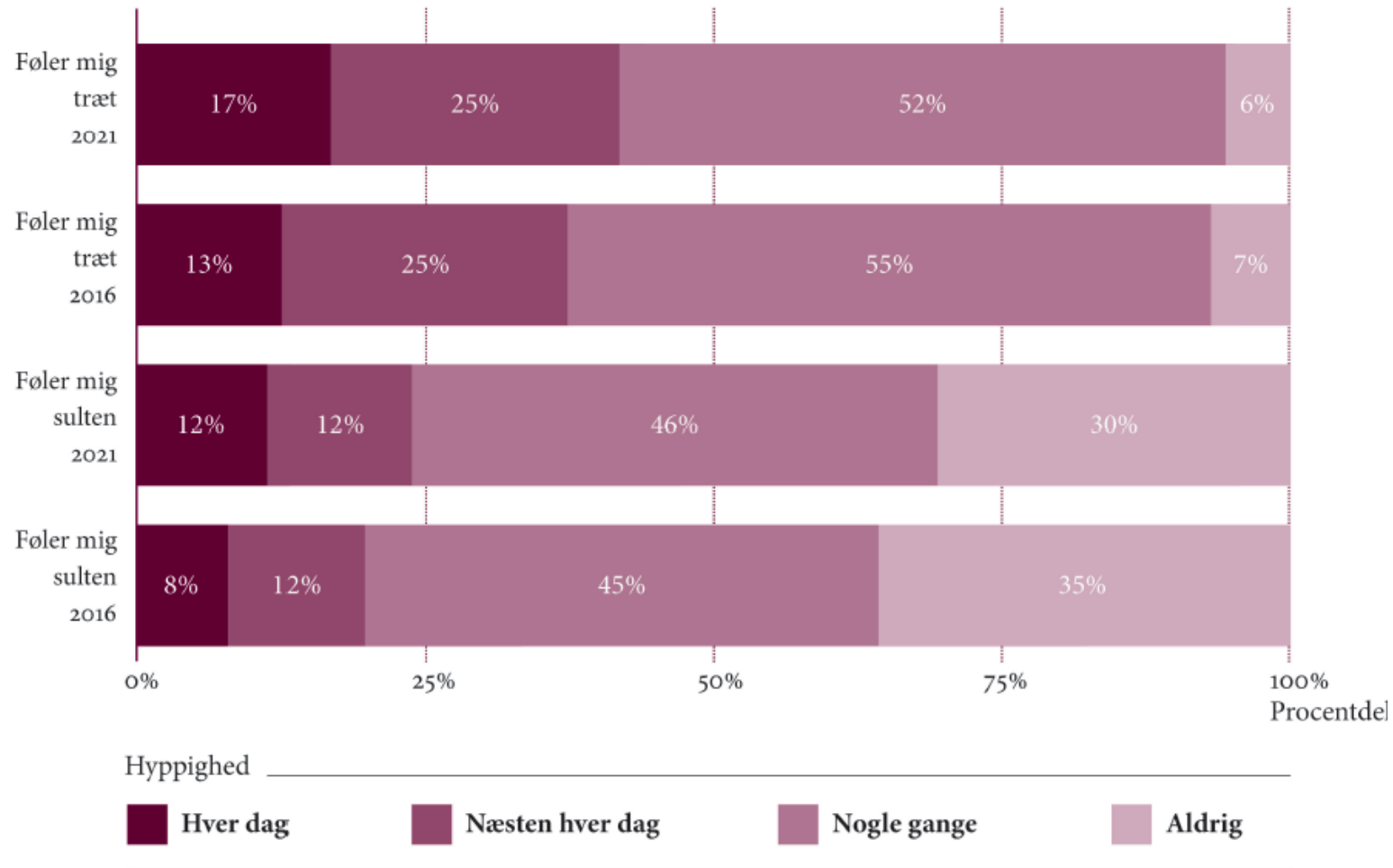
DANSKLÆRERERNES TILFREDSHED

Lærernes tilfredshed med at være lærer. Skala baseret på lærerspørgeskema, 2016-2021, andele og elevscore.

	Meget tilfreds	Nogenlunde tilfreds	Ikke tilfreds
2021			
Andele	56 (3,8)	39 (3,9)	4 (1,3)
Elevscore	541 (3,4)	538 (3,2)	522 (7,9)
2016			
Andele	43 (3,6)	45 (3,9)	11 (2,5)
Elevscore	548 (3,5)	546 (3,3)	551 (5,1)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

TRÆT OG SULTEN

MOBNING

Elevernes oplevelse af mobning opgjort for piger og drenge. Skala baseret på elevspørgeskema, 2021, andele og elevscore.

	Næsten aldrig	Omtrent månedligt	Omtrent ugentligt
Alle elever			
Andel	67 (1,1)	27 (0,9)	7 (0,5)
Elevscore	547 (2,4)	533 (3,0)	498 (5,7)
Andele fordelt på køn, 2021			
Piger	68 (1,4)	26 (1,2)	6 (0,6)
Drenge	66 (1,3)	27 (1,1)	7 (0,7)
Elevscore fordelt på køn, 2021			
Piger	553 (2,8)	540 (3,4)	500 (7,7)
Drenge	541 (3,1)	525 (4,0)	495 (7,2)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

AFSLUTTENDE TANKER?

- Hvad tænker I?

Simon Skov Fougts, Katja Neubert, Rune Müller Kristensen, Rebekka Hegaard Gabrielsson, Louise Molbæk og Christian Chrstrup Kjeldsen

Danske elevers læse- kompetence i 4. klasse

Resultater af
PIRLS-undersøgelsen
2021

Aarhus Universitetsforlag

Formidlingskonference SPØRGSMÅL

TIRSDAG D. 23. MAJ 2023 KL. 10-16

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FORMIDLINGSKONFERENCE
23. MAJ 2023

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

Lektor Simon Skov Fougt

sifo@edu.au.dk

93 52 19 80

AARHUS
UNIVERSITET